

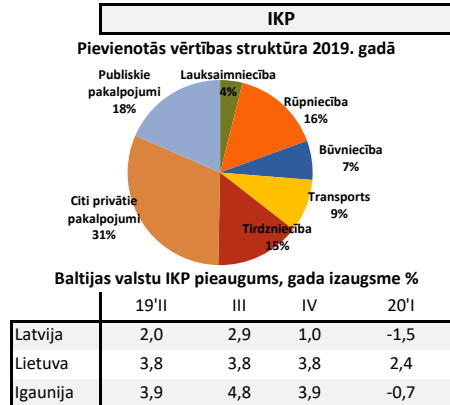
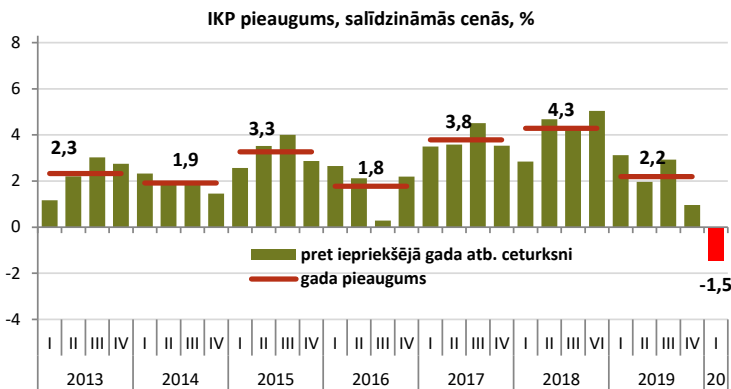

Makroekonomikas un budžeta apskats 2020

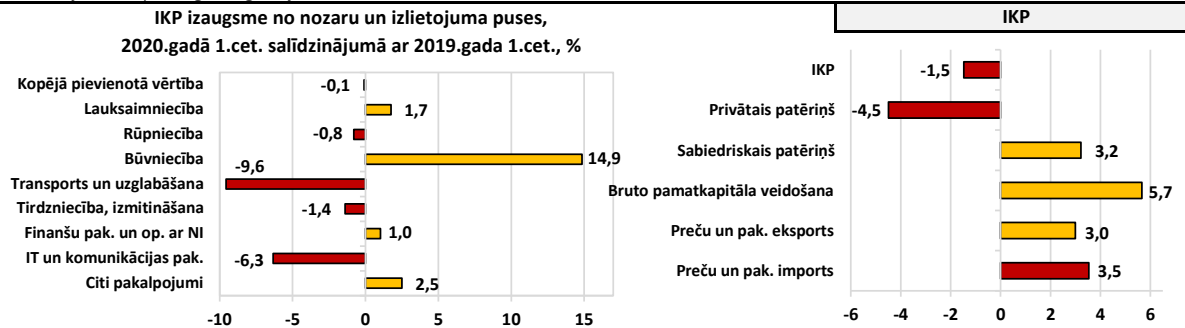
Nr. 4

Galvenie makroekonomiskie rādītāji	2019	Prognozes*			
		2020	2021	2022	2023
Iekšzemes kopprodukts (IKP)					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	30476	-7,9	2,4	5,6	4,4
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	27497	-7,0	1,0	3,5	2,4
IKP deflators (gads pret gadu), %	2,6	-1,0	1,3	2,0	1,9
Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu), %	2,8	0,4	1,7	2,0	2,0
Vidējā bruto mēneša darba samaksa, eiro un pieaugums faktiskajās cenās, %	1076	-3,0	3,0	5,0	5,0
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju un pieaugums, %	910	-5,0	1,2	1,0	-0,1
Bezdarba līmenis (gada vidējais), %	6,3	11,2	10,1	9,0	8,6
Preču un pakalpojumu eksports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	18257	-13,6	2,0	6,6	5,8
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	17387	-9,0	1,0	4,0	3,3
Preču un pakalpojumu imports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	18232	-15,0	3,4	7,6	6,8
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	18426	-10,0	1,9	4,5	3,7

* Prognozes izstrādātas 2020.gada aprīlī, reaģējot uz Covid-19 situācijas attīstību. Prognozes iekļautas Latvijas Stabilitātes Programmā 2020-2023

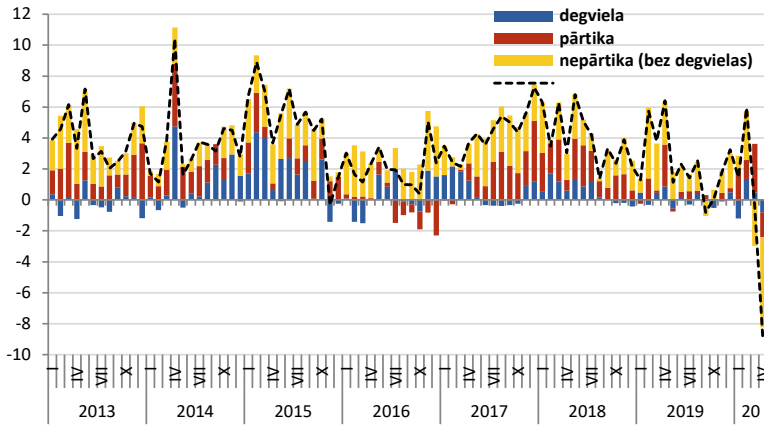

Šā gada pirmajā ceturksnī Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP), salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni, samazinājās par 1,5%, bet, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, kritās par 2,9%. Šis ekonomikas kritums ir straujākais kopš 2008.-2009.gada krīzes, un to noteica gan jau pērn sākusies lejupslīde transporta un finanšu nozarēs, gan Covid-19 krīzes tiešā ietekme, kuru Latvija sāka izjust kopš 2020.gada marta vidus. Saistībā ar vīrusa izplatības ierobežošanai noteiktajiem pasākumiem jau pirmajā ceturksnī būtiski samazinājās privātais patēriņš un vairākās krīzes tieši skartajās pakalpojumu nozarēs tika fiksēts visai krass apjoma kritums. Pirmā ceturksņa dati vēl tikai iezīmējuši ekonomiskās krīzes iespējamus apmērus un skaidrs, ka nākamajos mēnešos gan atsevišķās nozarēs, gan ekonomikā kopumā kritums būs daudz dziļāks. Vienlaikus apsteidzošie indikatori rāda, ka krīzes pats zemākais punkts šobrīd jau varētu būt pāri, ko apstiprina arī ekonomikas sentimenta rādītāji, kuri gan Latvijā, gan ES kopumā maijā jau ir uzrādījuši nelielu uzlabojumu, kopumā gan saglabājoties visai zemā līmenī.

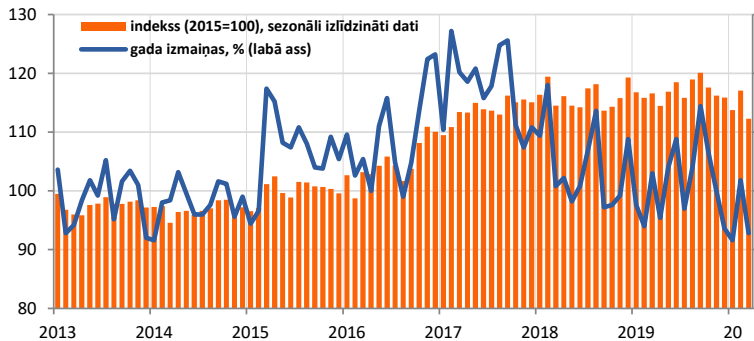
Ekonomikas kritumu 2020.gada pirmajā ceturksnī noteica privāta patēriņa kritums, kas skaidrojams ar Covid-19 slimības izplatības ierobežošanai ieviestajiem pasākumiem, kuri būtiski mazinājuši iedzīvotāju ekonomisko aktivitāti. Vienlaikus ļoti laba attīstība pirmajā ceturksnī bijusi investīcijās un būvniecības nozarē, pateicoties kam ekonomikas kritums pirmajā ceturksnī nav bijis vēl dziļāks. Līdzās būvniecības nozarei pozitīvu ieguldījumu ekonomikas izaugsmē pirmajā ceturksnī devušas arī profesionālo pakalpojumu, nekustamā īpašuma un valsts pārvaldes, izglītības un veselības nozares, kamēr lielākā negatīvā ietekme visai prognozēti bijusi kritumam transporta nozarē – par 9,6% un nedaudz negatīvi arī kritumam informācijas un komunikāciju pakalpojumu nozarē par 6,3%. Būtiski kritumi bijuši arī mākslas, izklaides un atpūtas nozarē – par 8,4% un izmitināšanas un ēdināšanas nozarē – par 6,8%. Tikmēr negatīvu attīstību apstrādes rūpniecībā, kas sarukusi par 1,2%, noteikuši citi faktori, savukārt Covid ietekme būs vairāk redzama otrajā ceturksnī. Tajā pašā laikā finanšu un apdrošināšanas darbību radītā pievienotā vērtība turpināja sarukt – š.g. pirmajā ceturksnī par 4,6%.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija

Mazumtirdniecības apgrozījuma gada pieaugums pa grupām*, %

Mazumtirdniecība

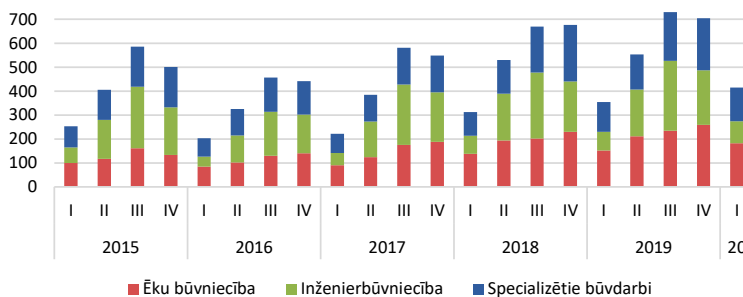
Apgrozījuma struktūra 2019.g., %		
17	41	42
Gada pieaugumi, kalend.izl., 2020.g. janv.-aprīlis		
Kopā	-0,7%	Nepārtika(bez degv.) -3,5%
Pārtika	+2,6%	Degviela -0,7%

Š.g. aprīlī Covid-19 krīzes iespaidā Latvijas mazumtirdniecībā bija reģistrēts straujākais kritums pēdējo desmit gadu laikā, tirdzniecības apjomiem salīdzināmās cenās gada griezumā sarūkot par 9%. Aprīlī pārdošanas apjomi samazinājās gan pārtikas, gan nepārtikas produktu tirdzniecībā. Ja martā mazumtirdniecība pārtikas preču veikalos bija strauji pieaugusi (+7,1%), iedzīvotājiem veidojot pārtikas produktu rezerves, tad aprīlī, salīdzinot ar pērnā gada aprīli, pārdošanas apjomi pārtikas produktu veikalos samazinājās par 3,5%. Savukārt krietni straujāku kritumu uzrādīja nepārtikas preču mazumtirdniecība – tās apjomi salīdzinājumā ar 2019.gada aprīli saruka par 12,2%, spēcīgus kritumus uzrādot apģērbu un apavu, degvielas, būvmateriālu, kā arī citu produktu tirdzniecībai. Tikmēr pārdošanas apjomu pieaugumi tika reģistrēti tirdzniecībai internetā un medicīnisko piederumu mazumtirdniecībā.

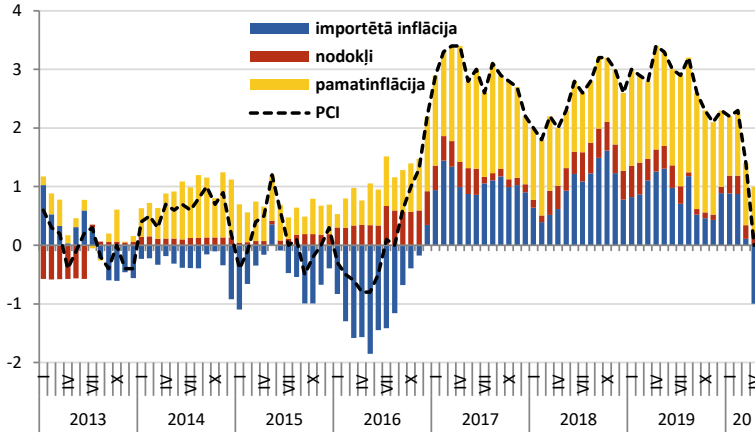
Rūpniecības produkcijas izlaides apjoms

Rūpniecība

Apgrozījuma struktūra 2019. g., %	
Datoru, elektron. un opt.iek. ražošana	5%
Metālapstrāde un mašīnbūve	19%
Nemetālisko minerālu ražošana	6%
Pārējās apakšnozares	22%
Pārtika un dzērieni	22%
Kopakstrāde	26%
Rūpniecība, g/g, kalend.izl., 2020.g. janv.-marts	
Rūpn. kopā	-2.3%
Ieguves rūpn.	+8.6%
Apstr. rūpn.	-2.6%
Enerģētika	-3.2%

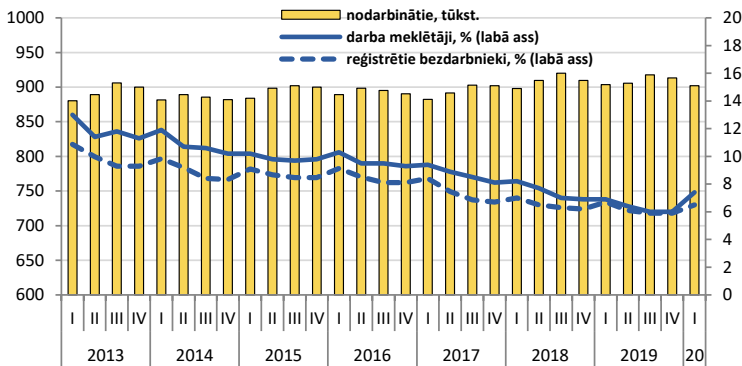
Š.g. martā salīdzinājumā ar 2019.gada martu ražošanas apjomi Latvijas rūpniecībā samazinājās par 3,6%, un arī pirmajā ceturksnī kopumā rūpniecībā tika reģistrēts kritums – par 2,3%. Ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā martā gada griezumā saruka par 3,6% un, ņemot vērā, ka jau janvārī un februārī nozare uzrādījusi vāju sniegumu, pirmajā ceturksnī kopumā apstrādes rūpniecības izlaide samazinājās par 2,6%. Martā par 9,6% saruka gatavo metālizstrādājumu ražošanas izlaide. Metālapstrāde kopš 2018.gada nogales nepārtraukti uzrādījusi apjomu pieaugumu un nodrošinājusi būtisku devumu nozares kopējā sniegtā, toties martā to negatīvi ietekmējusi Covid-19 straujā izplatība. Savukārt mašīnbūvē negatīva attīstība bija vērojama jau kopš pērnā gada vidus, ko šobrīd papildus iedragājuši arī Covid-19 izraisītie sarežģījumi saistībā ar problēmām komponentu piegādē, loģistikā, noieta tirgos u.c. izaicinājumi. Tā, iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošanas apjomi š.g. martā bija par 10,8% zemāki nekā pirms gada, kamēr automobiļu un piekabju ražošana samazinājās par 10,6%. Ražošanas apjomi sarukuši arī dzērienu ražošanā, datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā, kā arī iekārtu un ierīču remontā. Savukārt straujāko izlaides kritumu martā uzrādīja apģērbu ražotāji – to ražošanas apjomi gada griezumā saruka par 33,2%. Tajā pašā laikā simbolisku pieaugumu uzrādīja lielākās apstrādes rūpniecības apakšnozares - kokapstrāde un pārtikas produktu ražošana. Tomēr jāatzīmē, ka lielākā Covid-19 ietekme uz apstrādes rūpniecību būs jūtama turpmākajos mēnešos un spilgtāk atspoguļosies otrā ceturksņa datos.

Būvniecības izlaides apjoms faktiskajās cenās, milj. eiro

Būvniecība

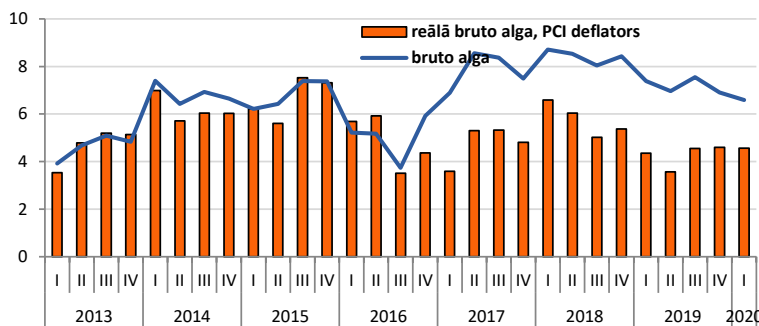
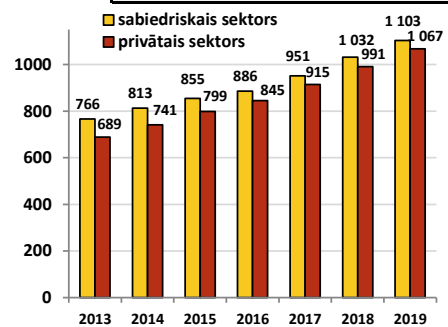
Būvniecības apjomi faktiskajās cenās 2020.gada pirmajā ceturksnī atkal uzrādīja strauju pieaugumu, salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn sektora izlaidei palielinoties par 16,9%. Nozares izaugsmi visvairāk veicināja ēku būvniecības kāpums par 20,3%. Arī inženierbūvniecības un specializēto būvdarbu apjomi augs salīdzinoši strauji - attiecīgi par 17,4% un 12,4%. Savukārt atšķirībā no iepriekšējos periodos uzrādītā kāpuma izsniegtajās būvatļaujās paredzamā platība š.g. sākumā uzrādīja kritumu, pirmajā ceturksnī samazinoties par 5,7%. Tas liecina par būvniecības apjomu potenciālo samazinājumu turpmākajos periodos. Turklāt būvniecības nozares perspektīvas šogad apdraud arī nenoteiktība saistībā ar Covid-19 izplatību Latvijā, ko apstiprina strauji krītošais būvniecības konfidences rādītājs.

Gada inflācija sadalījumā pa avotiem, %

Inflācija

2020.gada aprīlī, salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo mēnesi, patēriņa cenas Latvijā saglabājās nemainīgas jeb inflācijas līmenis bija 0%. Kopš gada sākuma patēriņa cenu pieauguma temps ir būtiski samazinājies, ko noteica ievērojams naftas cenu kritums pasaules tirgos, kā rezultātā samazinājās arī degvielas cenas Latvijā. Tādējādi aprīlī gada griezumā preču cenas kopumā samazinājās par 0,8%, ko lielā mērā noteica tieši degvielas cenu kritums. Tikmēr pārtikas cenas bija par 3,2% augstākas nekā pirms gada, kas līdzinās vidējam pārtikas preču cenu pieauguma tempam kopš gada sākuma. Arī pakalpojumu cenas, kas vairāk saistītas tieši ar Latvijas ekonomikas iekšējo aktivitāti, vēl arvien turpināja kāpt un salīdzinājumā ar 2019.gada aprīli palielinājās par 2,1%. Ņemot vērā straujo degvielas cenu kritumu, kā arī Covid-19 izraisītās sekas, kas atspoguļosies īslaicīgā iedzīvotāju ienākumu kritumā, sagaidāms, ka atsevišķos š.g. mēnešos Latvijā varētu tikt reģistrēta deflācija.

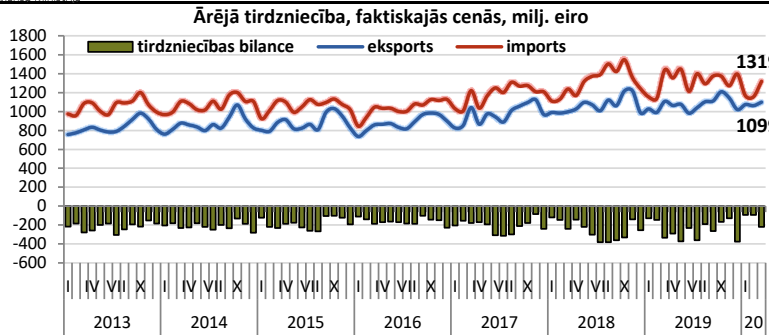
Bezdarba līmenis, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

Nodarbinātība

Covid-19 krīzes ietekme atspoguļojusies jau š.g. pirmā ceturkšņa darba tirgus datus un tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits pirmajā ceturksnī bijis 0,2% mazāks nekā attiecīgajā ceturksnī pirms gada. Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojuma gada laikā palielinājies 0,5 procentpunktiem līdz 7,4% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Vēl straujāks bezdarba pieaugums piedzīvots nākamajos mēnešos, kad reģistrēto bezdarbnieku skaits aprīlī un maijā palielinājies par 14,9 tūkstošiem jeb 24,2%, maija beigās tam sasniedzot 76,4 tūkstošus. Reģistrētā bezdarba līmenis no 6,8% marta beigās ir pieaudzis līdz 8,4% maija beigās un bijis par 2,3 procentpunktiem augstāks nekā 2019.gada maija beigās. Dīkstāves pabalsti kopš krīzes sākuma līdz 25.maijam piešķirti 43,5 tūkstošiem cilvēku jeb 5,0% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Nodarbinātības Valsts aģentūrā reģistrēto brīvo darba vietu skaits maija beigās samazinājies līdz 17,1 tūkstošiem un bijis par 48,7% mazāks nekā pirms gada.

Algu pieaugums, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Darba samaksa, euro

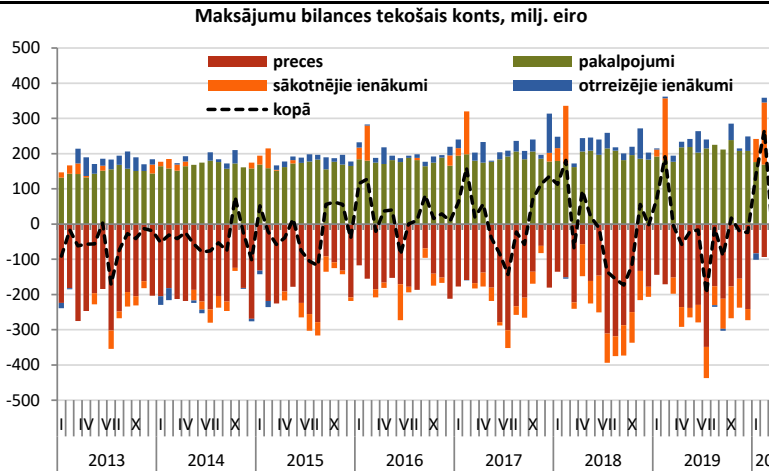
Mēneša vidējā bruto darba samaksa 2020.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, palielinājusies par 6,6% līdz 1100 eiro. Neskatoties uz ekonomikas izaugsmes tempu kritumu, darba samaksa augusi gandrīz tikpat strauji kā 2019.gadā, kad tā palielinājās par 7,2%. Tomēr darba samaksas pieauguma tempi ceturkšņa laikā pa mēnešiem pakāpeniski samazinājās, martā noslīdžot līdz 5,0%. Pirmajā ceturksnī darba samaksa privātajā un sabiedriskajā sektorā palielinājās praktiski vienādi - attiecīgi par 6,5% un 6,7% salīdzinājumā ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni. Vēl joprojām augstāks darba samaksas līmenis saglabājās sabiedriskajā sektorā, kur vidējā alga pirmajā ceturksnī bija 1104 eiro, kamēr privātajā sektorā tā veidoja 1100 eiro. Reālā neto darba samaksa 2020.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, palielinājās par 4,3%, uzrādot nedaudz straujāku pieaugumu nekā 2019.gadā, kad tā bija augusi par 3,9%.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Ārējā tirdzniecība		
Eksports 2020.g. I-III	Strukt.	Gada pieaugums
Kopā	100,0%	3,5%
Pārtika	20,7%	19,4%
Mehānismi, elektroierīce	17,4%	14,0%
Koksne	17,2%	-11,4%
Metāli	9,0%	2,3%
Ķīmiskās rūp. raž.	7,9%	7,5%
Satiksmes līdzekļi	5,3%	-20,4%
Minerālprodukti	4,4%	-17,9%
Plastmasa	3,5%	9,5%
Pārējās preces	14,7%	10,5%

Pēc spēcīgā preču eksporta kāpuma š.g. janvārī un februārī, kad eksporta vērtība palielinājās attiecīgi par 4,5% un 7,3% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo mēnesi, martā preču eksporta vērtība bija par 0,7% zemāka nekā pirms gada. Lai gan eksporta kritums martā vēl nebija saistīts ar Covid-19 pandēmijas izplatību, ārējais pieprasījums ir kļuvis vājāks un ārējā vidē saglabājas liela nenoteiktība, kas negatīvi ietekmēs turpmāko Latvijas preču eksporta attīstību. Preču eksporta kritumu š.g. martā būtiski ietekmēja koka un koka izstrādājumu eksporta samazinājums par 14,8% salīdzinājumā ar pērnā gada martu, ko lielā mērā noteica pērnā gada augstā bāze. Martā būtiski samazinājās satiksmes līdzekļu eksports, kopumā par 27,6%, kas visticamāk saistīts ar reeksporta kritumu. Samazinājās arī minerālproduktu eksports - par 24,8% gada griezumā, kas skaidrojams ar elektroenerģijas eksporta kritumu. Tajā pašā laikā lauksaimniecības un pārtikas preču eksports palielinājās par 21,3%, ko lielā mērā nodrošināja straujš graudaugu eksporta pieaugums - par 39%, pateicoties pērnā gada augstajiem ražas apjomiem. Š.g. pirmajā ceturksnī kopumā Latvijas preču eksporta vērtība bija par 3,5% augstāka nekā pirms gada, kamēr importa vērtība pirmajā ceturksnī saruka - par 2,4%.

2020.gada martā Latvijas maksājumu bilances tekošajā kontā bija fiksēts deficīts 34 milj. eiro apmērā, tādējādi salīdzinājumā ar pērnā gada martu deficīts palielinājās par 30 milj. eiro. Tekošā konta bilances pasliktināšanos noteica ārējās tirdzniecības svārstības - samazinoties preču eksportam un vienlaicīgi palielinoties preču importam, preču konta deficīts palielinājās par 61 milj. eiro. Būtiski samazinoties transporta eksporta pakalpojumiem un ārvalstu tūristu izdevumiem, pakalpojumu eksporta vērtība noslīdēja līdz 361 milj. eiro. Taču pakalpojumu importa samazinājums ierobežoja vēl lielāku pakalpojumu konta pārpalikuma sarukumu. Pakalpojumu kontā pārpalikums veidoja 147 milj. eiro, pretstatā ar 213 milj. eiro deficītu preču kontā. Zemāks izmaksāto dividendu apjoms ārvalstu investoriem samazināja sākotnējo ienākumu konta deficītu par 44 milj. eiro. Otrreizējo ienākumu konta pārpalikums palielinājās par 17 milj. eiro, ko veicināja zemākas iemaksas ES budžetā un lielāka ES fondu plūsma. Š.g. pirmajos 3 mēnešos kopā tekošā konta saldo joprojām uzrādīja pārpalikumu (375 milj. eiro), ko lielā mērā noteica preču eksporta kāpums un zemāks izmaksāto dividendu apjoms ārvalstu investoriem.

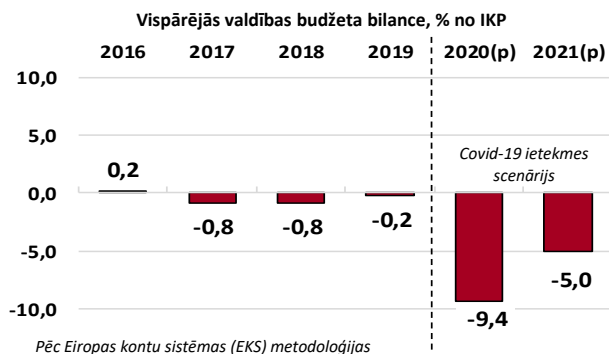
Galvenie rādītāji, gada izaugsme (ja nav norādīts citādi)

	IV	18'I	II	III	IV	19'I	II	III	IV	20'I
IKP, salīdzināmās cenās, %	3,5	2,8	4,7	4,4	5,0	3,1	2,0	2,9	1,0	-1,5
IKP, faktiskās cenās, %	6,5	6,8	8,6	8,7	9,3	7,2	5,2	5,3	2,4	-0,2
Inflācija, %	2,6	2,0	2,4	2,9	2,9	2,9	3,3	2,9	2,2	1,9
Vidējā bruto darba samaksa, %	7,5	8,7	8,5	8,0	8,4	7,4	7,0	7,5	6,9	6,6
Reālā alga, PCI deflators, %	4,8	6,6	6,0	5,0	5,4	4,4	3,6	4,6	4,6	4,6
Nodarbināto skaits, %	1,3	1,8	2,0	1,9	0,8	0,6	-0,4	-0,2	0,4	-0,2
Bezdarbs, %	8,1	8,2	7,7	7,0	6,9	6,9	6,4	6,0	6,0	7,4
Produktivitāte, %	2,2	1,1	2,6	2,4	4,2	2,5	2,4	3,2	0,6	-1,3
Mazumtirdzniecība, %	5,8	5,4	5,0	3,0	2,8	3,5	3,2	1,1	1,5	1,4
Rūpniecība, %	4,9	4,5	0,2	2,9	0,9	-0,8	1,4	2,5	0,0	-2,3
Preču eksports, %	11,8	9,2	14,7	7,9	7,3	5,2	-2,3	2,0	-1,5	3,5
Preču imports, %	9,5	6,8	11,7	14,2	12,3	7,3	4,1	-5,7	-2,5	-2,4
Tirdzniecības bilance, milj. eiro	-503,0	-507,5	-664,1	-1124,2	-723,7	-606,6	-894,4	-812,3	-669,8	-406,8
Tekošais konts, % no IKP	4,5	3,6	1,4	-6,1	-0,8	3,8	-1,3	-3,7	-0,3	n.d.a.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Vispārējās valdības budžeta bilance

Atbilstoši Eurostat datiem vispārējās valdības budžetā 2019.gadā deficīts bija 0,2% no IKP, kas salīdzinājumā ar 2018.gadu ir zemāks par 0,6 pp, būtiski uzlabojoties vietējās valdības budžeta bilancei. Pagājušajā gadā vietējā valdībā bija vērojams pārpalikums, straujāk pieaugot iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem, bet izdevumiem augot lēnāk. Jāatzīmē, ka 2019.gada deficīta apjoms var tikt precizēts, CSP iesniedzot Eurostat notifikāciju šā gada oktobrī. Ņemot vērā situācijas tālāko attīstību saistībā ar Covid-19 izplatību un valdības apstiprinātos ierobežojumus no šā gada 13.marta, FM ir aktualizējusi makroekonomiskās attīstības scenāriju, kas paredz IKP kritumu 7,0% 2020.gadā. Balstoties uz atjaunoto izaugsmes prognozi, kā arī ņemot vērā līdz š.g. 17.aprīlim pieņemtos atbalsta pasākumus krīzes seku novēršanai, FM prognozē, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2020.gadā sasnies 9,4% no IKP, bet 2021.gadā 5,0% no IKP. Valdība turpina apstiprināt pasākumus, un pēc FM vērtējuma uz 22.05.2020 pasākumu plānotais apjoms veidoja 2,7 mlrd. eiro jeb 9,6% no IKP ar tiešu negatīvu ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci 1,2 mlrd. eiro jeb 4,3% no IKP apmērā.

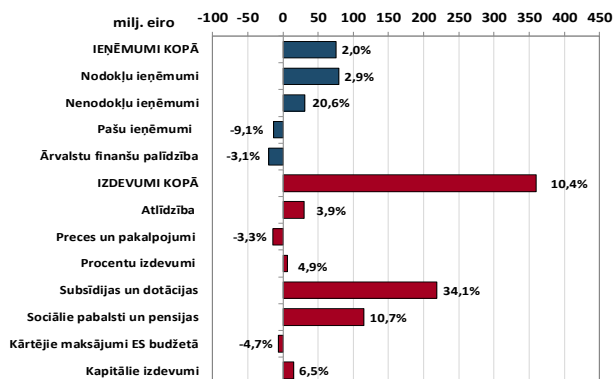

Konsolidētais kopbudžets
Kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi

	2019.gada I-IV izpilde, milj. eiro	2020.gada I-IV izpilde, milj. eiro	2020./2019.g. izmaiņas, milj. eiro	2020./2019.g. izmaiņas, %
KONSOLIDĒTAIS KOPBUDŽETS				
Ieņēmumi	3 718,2	3 793,6	75,3	2,0%
Izdevumi	3 445,2	3 804,9	359,7	10,4%
<i>Finansiālā bilance</i>	273,0	-11,3	-284,3	
VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS*				
Ieņēmumi	3 107,9	3 179,6	71,7	2,3%
Izdevumi	2 977,1	3 316,0	339,0	11,4%
<i>Finansiālā bilance</i>	130,8	-136,4	-267,2	
Valsts pamatbudžets				
Ieņēmumi	2 173,1	2 201,2	28,1	1,3%
Izdevumi	2 129,4	2 371,5	242,0	11,4%
<i>Finansiālā bilance</i>	43,6	-170,3	-214,0	
Valsts speciālais budžets				
Ieņēmumi	950,9	990,3	39,4	4,1%
Izdevumi	900,4	1 001,3	101,0	11,2%
<i>Finansiālā bilance</i>	50,5	-11,1	-61,6	
PAŠVALDĪBU KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS**				
Ieņēmumi	935,4	961,5	26,1	2,8%
Izdevumi	793,2	836,4	43,2	5,4%
<i>Finansiālā bilance</i>	142,2	125,1	-17,1	

Pēc naudas plūsmas metodoloģijas

*Ieskaitot atvasinātās publiskās personas un ziedojumus, dāvinājumus

**Ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu un izdevumu izmaiņas 2020.gada I-IV, salīdzinot ar 2019.gada I-IV, milj. eiro un %

Šā gada pirmajos četros mēnešos konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi bija 3 793,6 milj. eiro, bet izdevumi 3 804,9 milj. eiro. Tādējādi kopbudžetā veidojās 11,3 milj. eiro deficīts, pretstatā 273 milj. eiro pārpalikumam pērn attiecīgajā laika periodā. Latvijā un citās valstīs pieņemtie lēmumi par ārkārtas situācijas izsludināšanu un ar to saistītie ierobežojumi Covid-19 pandēmijas mazināšanai, būtiski ietekmējuši iedzīvotāju un uzņēmumu ekonomisko aktivitāti, kas jau sāk atspoguļoties zemākos nodokļu ieņēmumos salīdzinājumā ar plānoto apjomu. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 4 mēnešos par 94,9 milj. eiro jeb 3,2% atpalika no plānotā, nozīmīgi

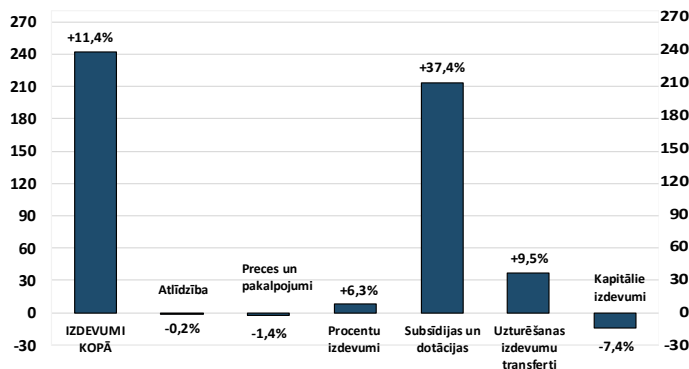
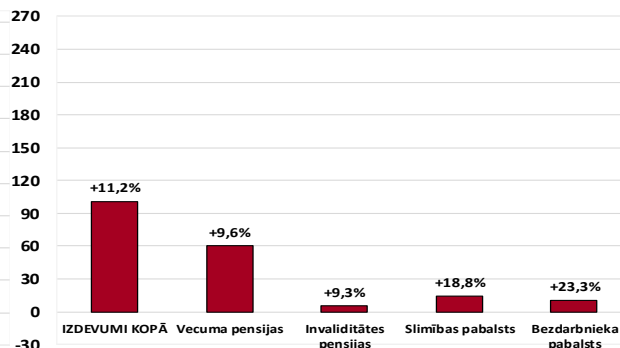
neizpildei veidojoties martā-aprīlī. Gan nodokļu ieņēmumu samazināšanos salīdzinājumā ar plānoto līmeni, gan budžeta izdevumu pieaugumu ietekmē valdības pieņemtie atbalsta pasākumi iedzīvotāju un uzņēmumu atbalstam krīzes seku pārvarēšanai.

Kopbudžeta kopējie ieņēmumi janvārī-aprīlī salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu bija par 75,3 milj. eiro jeb 2% augstāki, tostarp nodokļu ieņēmumi palielinājušies par 79,3 milj. eiro jeb 2,9%. Gada sākumā iedzīvotāju ienākumiem pieaugot straujāk nekā 2019. gada sākumā, šā gada četros mēnešos bija vērojami augstāki kā pērn ieņēmumi no darbaspēka nodokļiem. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumu pieaugumu par 38,6 milj. eiro jeb 7,2% galvenokārt nodrošināja norēķini janvārī par dividendžu izmaksu 2019. gada nogalē. Sociālās apdrošināšanas iemaksas kopbudžetā veiktas par 29,6 milj. eiro jeb 3,3% lielākā apmērā kā pērn četros mēnešos. Taču situācija saistībā ar Covid-19 izraisīto krīzi mainās, un jau aprīlī atalgojuma fonds varētu būt zemāks kā 2019. gadā, kas negatīvi ietekmēs arī turpmākos darbaspēka nodokļu ieņēmumus.

Jāatzīmē, ka kopbudžeta nenodokļu ieņēmumos četros mēnešos iekasēts par 30,8 milj. eiro jeb 20,6% vairāk kā 2019. gada attiecīgajā periodā, un tas ir saistīts ar lielākiem ieņēmumiem no dividendēm par valsts kapitāla izmantošanu, kā arī neplānotiem ieņēmumiem, kas saņemti no noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas. Tie gan atbilstoši Eiropas kontu sistēmas (EKS 2010) metodoloģijai varētu netikt atzīti kā budžeta ieņēmumi.

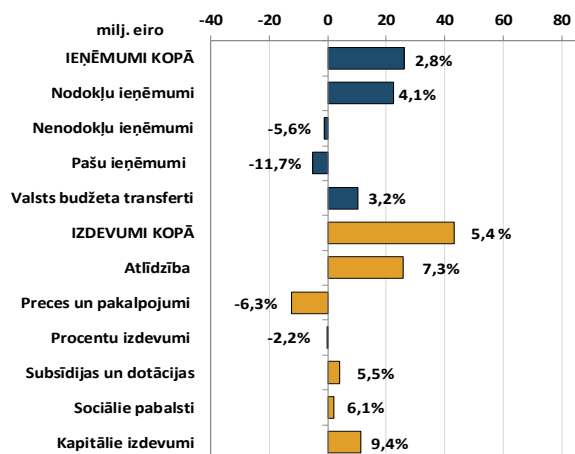
No kopbudžeta izdevumiem pārskata periodā jāatzīmē palielinājums subsidijām un dotācijām, tāpat arī sociālajiem pabalstiem. Nozīmīgs izdevumu kāpums ietekmēja deficīta veidošanos gan valsts pamatbudžetā, gan valsts speciālajā budžetā. Savukārt pašvaldību budžetā, ņemot vērā augsto IIN ieņēmumu pieaugumu, joprojām veidojas augsts pārpalikuma līmenis – 125,1 milj. eiro. Pašvaldību sakarā jāatzīmē, ka valdības pieņemtais lēmums par aizdevumu limita palielināšanu šogad par 150 milj. eiro tautsaimniecībai nozīmīgiem investīciju projektiem ļaus noturēt augstu izdevumu līmeni pašvaldību budžetā, veicinot straujākus ekonomikas atgūšanās tempus.

Dati: Valsts kase, Eurostat, Latvijas Stabilitātes programma 2020.-2023.gadam

Pamatbudžeta izdevumu izmaiņas
 2020. gada I-IV, salīdzinot ar 2019. gada I-IV, milj. eiro un %

Speciālā budžeta izdevumu izmaiņas
 2020. gada I-IV, salīdzinot ar 2019. gada I-IV, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases publicētajai informācijai šā gada pirmajos četros mēnešos pamatbudžetā veidojas 170,3 milj. eiro deficīts, kamēr pērn attiecīgajā periodā bija 43,6 milj. eiro pārpalikums. Valsts pamatbudžeta ieņēmumi šā gada pirmajos četros mēnešos sasniedza 2201,2 milj. eiro un salīdzinot ar 2019. gada janvāri-aprīli ieņēmumi samazinājās par 28,1 milj. eiro jeb 1,3%. Savukārt, izdevumi janvāri-aprīlī, salīdzinot ar 2019. gada attiecīgo periodu, ir palielinājušies - par 242 milj. eiro jeb 11,4%. Vislielākais izdevumu kāpums tika novērots subsīdijām un dotācijām, kas salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu pieauga par 213,6 milj. eiro jeb 37,4%, veidojot 784,1 milj. eiro, kas saistīts ar lielāku subsīdiju un dotāciju apmēru veselības aprūpes iestādēm, kā arī finansējuma piešķiršanu finanšu institūcijai ALTUM, lai novirzītu to uzņēmumu atbalstam. Procentu izdevumi šā gada janvāri-aprīlī bija 131,1 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2019. gada atbilstošo periodu samazinājās par 7,7 milj. eiro jeb 6,3%, taču šie izdevumi ir atkarīgi no maksājumu grafika un šogad kopumā sagaidāmi pērnā gada līmenī. Izdevumi atbildzībai šā gada četros mēnešos veikti 351,5 milj. eiro apmērā, kas bija par 0,5 milj. eiro jeb 0,2% zemāki kā pērn attiecīgajā periodā. Izdevumu samazinājums bijis arī kapitālajiem izdevumiem, kas bija par 14,8 milj. eiro jeb 7,4% zemāki kā pērn janvāri-aprīlī, pamatā samazinoties kapitālo izdevumu tranfertiem pašvaldībām un citām atvasinātajām publiskajām personām.

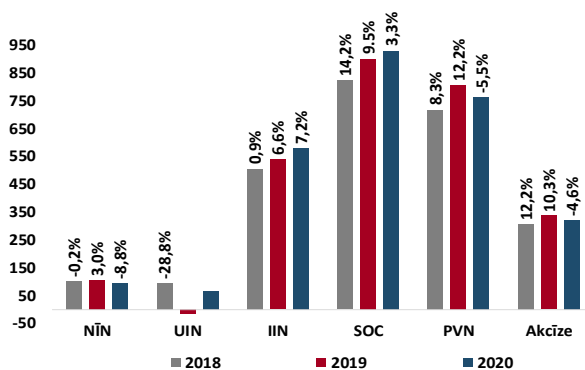
2020. gada četros mēnešos valsts speciālā budžeta deficīts bija 11,1 milj. eiro, pretstatā 50,5 milj. eiro pārpalikumam pērn attiecīgajā laika periodā. Speciālā budžeta izdevumi gada pirmajā ceturksnī veidoja 1001,3 milj. eiro, kas bija par 101 milj. eiro jeb 11,2% vairāk kā 2019. gada attiecīgajā periodā. Izdevumi pensijām valsts speciālajā budžetā bija par 65,8 milj. eiro jeb 9,4% lielāki kā pērn četros mēnešos, ko lielā mērā ietekmēja pērn oktobrī veiktā pensiju indeksācija. Savukārt pārējo pabalstu izdevumi palielinājušies par 34,1 milj. eiro jeb 17,5%. Tostarp izdevumi bezdarbnieku pabalstiem veikti par 10,3 milj. eiro jeb 23,3% lielākā apmērā kā pērn četros mēnešos. Jāatzīmē, ka izdevumi bezdarbnieku pabalstiem pieaug jau kopš janvāra, kas skaidrojams ar 2019. gada izskaņā no jauna piešķirto bezdarbnieka pabalsta saņēmēju skaita pieaugumu, ņemot vērā izmaiņas no š.g. 1. janvāra attiecībā uz pabalsta izmaksas ilgumu un apmēru. Turpmākajos mēnešos izdevumi bezdarbnieku pabalstiem turpinās pieaugt, ko ietekmēs gan bezdarbnieku skaita pieaugums saistībā ar ekonomisko situāciju (pēc Nodarbinātības valsts aģentūras datiem reģistrēto bezdarbnieku skaits kopš 1. aprīļa līdz 25. maijam pieaudzis no 61 926 līdz 76 136 jeb par aptuveni 23%), gan arī valdības lemtais par atbalsta pasākumiem, pārskatot kritērijus un paplašinot saņēmēju loku. Izdevumi slimības pabalstiem valsts speciālajā budžetā bija par 13,8 milj. eiro jeb 18,8% lielāki. To palielināšanas ietekmēja gan vidējās apdrošināšanas iemaksu algu kāpums, gan arī saņēmēju skaita palielināšanās, īpaši janvārī un aprīlī. Pēc Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) datiem janvārī slimības pabalsta saņēmēju skaits bija par 18% augstāks, bet aprīlī par 24% augstāks kā pērn attiecīgajā mēnesī. Vienlaikus jāatzīmē, ka tieši Covid-19 izsniegto slimības lapu ietekme bijusi neliela – pēc VSAA datiem aprīlī tika piešķirtas 833 slimības lapas, bet kopējie izdevumi veidoja 0,3 milj. eiro.

Pašvaldību budžeta ieņēmumu un izdevumu izmaiņas
 2020. gada I-IV, salīdzinot ar 2019. gada I-IV, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases datiem 2020. gada četros mēnešos konsolidētajā pašvaldību budžetā ieņēmumi pieauga par 2,8%, bet izdevumi par 5,4% salīdzinājumā ar pērnā gada atbilstošo periodu, veidojot pārpalikumu 125,1 milj. eiro apmērā. Pašvaldību konsolidētā budžeta ieņēmumi šā gada četros mēnešos veidoja 961,5 milj. eiro, kas ir par 26,1 milj. eiro jeb 2,8% vairāk nekā gadu iepriekš attiecīgajā periodā. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumi palielinājušies par 34,6 milj. eiro jeb 8%. IIN ieņēmumu pieaugumu galvenokārt nodrošināja norēķini janvārī par dividenžu izmaksu 2019. gada nogalē. Konsolidētā pašvaldību budžeta izdevumi 2020. gada četros mēnešos pieauga nedaudz straujāk kā ieņēmumi veidojot 836,4 milj. eiro, kas ir par 43,2 milj. eiro jeb par 5,4% vairāk kā pērn attiecīgajā periodā. Uzturēšanas izdevumi pieauguši par 32 milj. eiro jeb 4,7%, ko nodrošināja atbildzības izdevumu pieaugums par 25,9 milj. eiro jeb 7,3%, subsīdiju un dotāciju izdevumu pieaugums par 3,9 milj. eiro jeb 5,5%, ko veidoja dotācija komersantiem sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai. Turpretī izdevumi precēm un pakalpojumiem mazinājušies par 12,5 milj. eiro jeb 6,3%. Jāatzīmē, ka valdības pieņemtais lēmums par aizdevumu limita palielināšanu šogad par 150 milj. eiro tautsaimniecībai nozīmīgiem investīciju projektiem ļaus noturēt augstu izdevumu līmeni pašvaldību budžetā, veicinot straujākus ekonomikas atgūšanās tempus.

Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi

	2019.gada I-IV izpilde, milj. eiro	2020. gada I-IV izpilde, milj. eiro	2020./2019.g. izmaiņas, milj.eiro	2020./2019.g. izmaiņas, (%)	2020.gada izpilde no perioda plāna (%)
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi	2 771,9	2 851,2	79,3	2,9%	96,8%
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	902,6	932,2	29,6	3,3%	99,1%
<i>Valsts speciālajā budžetā</i>	870,3	900,5	30,2	3,5%	99,1%
<i>1% veselības finansēšanai pamatbudžetā</i>	31,8	31,8	0,0	0,0%	100,3%
Pievienotās vērtības nodoklis	807,2	763,0	-44,2	-5,5%	89,4%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	540,3	578,9	38,6	7,2%	112,6%
<i>Valsts pamatbudžetā</i>	109,5	113,6	4,1	3,7%	110,5%
<i>Pašvaldību pamatbudžetā</i>	430,7	465,3	34,6	8,0%	113,2%
Akcīzes nodoklis	337,6	321,9	-15,7	-4,6%	87,5%
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	-14,9	64,6	-	-	104,2%
Nekustamā īpašuma nodoklis	106,2	96,9	-9,3	-8,8%	88,0%
<i>Informatīvi:</i>					
<i>Sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā</i>	194,0	200,8	6,9	3,5%	x

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumu izmaiņas 2020.gada I-IV, milj.eiro un % pret iepriekšējo gadu

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumos šā gada pirmajos četros mēnešos saņemti 2851,2 milj. eiro, kas ir par 79,3 milj. eiro jeb 2,9% vairāk kā 2019. gada attiecīgajā periodā, tomēr no šogad plānotā apmēra tie atpaliek par 94,9 milj. eiro jeb 3,2%. Gan lēnāku pieaugumu, salīdzinot ar pagājušā gada atbilstošo periodu, gan plāna neizpildi ietekmēja ierobežota ekonomiskā aktivitāte ārkārtas situācijas ietekmē un valdības pieņemtie pasākumi iedzīvotāju un uzņēmumu atbalstam. Straujākais nodokļu ieņēmumu kritums bijis tieši krīzes vissmagāk cietušajās nozarēs. Aprīlī ēdināšanas un izmitināšanas nozares nodokļu ieņēmumi saruka par aptuveni 74% pret 2019. gada aprīli, tomēr jāatzīmē, ka šīs nozares samaksāto nodokļu īpatsvars ir relatīvi neliels (pērn ap 2%) no kopējiem nodokļu ieņēmumiem. Būtiski nodokļu ieņēmumi samazinājušies arī automobiļu un motociklu tirdzniecības, dzērienu ražošanas un citās nozarēs. Gada sākumā iedzīvotāju ienākumiem pieaugot

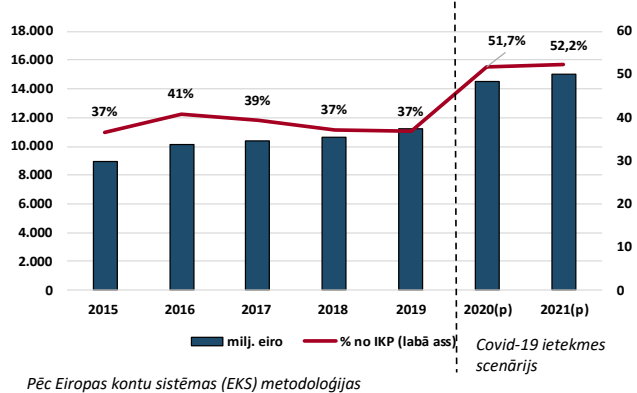
straujāk nekā 2019. gada sākumā, šā gada četros mēnešos bija vērojami augstāki kā pērn ieņēmumi no darbaspēka nodokļiem. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumu pieaugumu par 38,6 milj. eiro jeb 7,2% galvenokārt nodrošināja norēķini janvārī par dividendu izmaksu 2019. gada nogalē. Sociālās apdrošināšanas iemaksas kopbudžetā veiktas par 29,6 milj. eiro jeb 3,3% lielākā apmērā kā pērn četros mēnešos. Taču situācija saistībā ar Covid-19 izraisīto krīzi mainās un jau aprīlī atalgojuma fonds varētu būt zemāks kā 2019. gadā, kas negatīvi ietekmēs arī turpmākos darbaspēka nodokļu ieņēmumus.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) ieņēmumi 2020. gada četros mēnešos pieauga par 79,5 milj. eiro, salīdzinot ar 2019. gada attiecīgo periodu. Jāatzīmē, ka pērn gada sākumā UIN sistēmas reformas pārejas periodā UIN atmaksas pārsniedza iemaksas, bet šogad jau būtiski pieaugušas ir iemaksātās summas, kas nodrošina kopējo UIN ieņēmumu pieaugumu.

Nodokļu ieņēmumu samazināšanos ietekmē valdības pieņemtie atbalsta pasākumi par nodokļu nomaksas termiņa pagarinājumiem un pievienotās vērtības nodokļa (PVN) pārmaksas ātrāku atmaksu. PVN ieņēmumi četros mēnešos bija 763 milj. eiro, kas ir par 44,2 milj. eiro jeb 5,5% mazāk nekā 2019.gada attiecīgajā periodā. Lielākais PVN iemaksu samazinājums ir no nodokļu maksātājiem, kuru darbība saistīta ar elektroenerģiju, gāzes apgādi, siltumapgādi un gaisa kondicionēšanu, transportu un uzglabāšanu, izmitināšanu un ēdināšanas pakalpojumiem, mākslu, izklaidi un atpūtu. Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2020.gada četros mēnešos bija 321,9 milj. eiro, kas ir par 15,7 milj. eiro jeb 4,6% mazāk nekā 2019.gada attiecīgajā periodā. Akcīzes nodokļa ieņēmumu samazināšanos pamatā skaidro izmaiņas patēriņā, kas kopš gada sākuma, bremzējoties ekonomiskajai aktivitātei, samazinās gan alkoholiskajiem dzērieniem, gan naftas produktiem, gan cigaretēm.

Vispārējās valdības parāds

Lai nofinansētu pieņemtos atbalsta pasākumus tiek veikti aizņēmumi gan iekšējā tirgū, emitējot iekšējā aizņēmuma vērtspapīrus, gan arī starptautiskajā finanšu tirgū, t.sk. papildu emisiju 2026.gadā dzēšamajām eiroobligācijām 550 milj. eiro apmērā, jaunu eiroobligāciju emisiju ar dzēšanu 2023.gadā 1 mljrd. eiro apmērā un iekšējā aizņēmuma obligāciju emisiju ar dzēšanu 2022. gadā 304,5 milj. eiro apmērā. Parāli tiek nodrošinātas arī papildu aizņemšanās iespējas no starptautiskajām finanšu institūcijām. 2020. gada 9. aprīlī noslēgts aizņēmuma līgums ar Ziemeļu Investīciju banku, kuras ietvaros ir iespējams piesaistīt ilgtermiņa finansējumu 500 milj. eiro apmērā. 2020 gada 13. maijā Eiropas Padomes Attīstības bankas (EPAB) Administratīvā padome apstiprināja aizdevumu Latvijai 150 miljonu eiro apmērā, lai atbalstītu valdības pasākumus COVID-19 ierobežošanai un seku mazināšanai. Ņemot vērā ievērojamo aizņemšanās apjomu pieaugumu, atbilstoši šī brīža prognozei, indikatīvi sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda līmenis varētu pieaugt līdz 51,7% no IKP 2020.gadā un 2021. gadā sasniegt 52,2% no IKP. Šā gada aprīlī, starptautiskā kredītreitingu aģentūra Fitch apstiprināja Latvijas kredītreitingu esošajā "A-" līmenī, mainot nākotnes novērtējumu (outlook) no stabila uz negatīvu. Kā noteicošo iemeslu nākotnes novērtējuma maiņai Fitch norāda COVID-19 pandēmijas izraisītās sekas. Fitch atzīmē, ka Latvija ar līdzšinējo fiskālās disciplīnas kursu ir demonstrējusi spēju īstenot fiskālos pasākumus, kas vidējā termiņā samazinās valsts parādu.

Vispārējās valdības parāds, milj. eiro un % no IKP

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas

Covid-19 ietekmes scenārijs

Dati: Valsts kase, Finanšu ministrija, Eurostat, Latvijas Stabilitātes programma 2020.-2023.gadam